

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI, G. ET

L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOGORUM

PARATA.

11

PARS XI.

LEO DIACONUS.

**VARIJ LIBELLI QUI NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS
TZIMISCIS HISTORIAM ILLUSTRANT.**

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXVIII.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ
ΝΕΑΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ*.

NICEPHORI PHOCAE
NOVELLAE.

ΝΕΑΡΑ Α'.

Περὶ μοναστηρίων, ξενῶνων, καὶ γηρωκομείων, κατ' ἐπι-
τομήν.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐκ τῶν Θεοδώρου τοῦ ἐπιλεγομένου Βαλαμων, τοῦ πατριάρχου
Ἀντιοχείας.

Ἡ νεαρά διορίζεται, μὴ κατασκευάζεσθαι νεοεὶ μοναστήρια, ἢ
ξενῶνας, ἢ γηρωκομεία, ἢ ἄλλους εὐαγεῖς οἴκους· ἀλλὰ τῶν παρόν-
των ἐπιμελεῖσθαι.

Θεσπιζομεν, ὅσοι μοναστήρια, ξενῶνας, καὶ γηρωκομεία συνι- Tom. I.
στῶν βουληθῶσιν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμελεσθῶσαν, τῶν ἐκ τοῦ P. 113.

* Nicephori Phocae Novellas sumpsimus ex Jure Graeco-Romano
Io. Leunclavii, Francof. 1596., cuius editionis paginas numeri mar-
ginibus additi indicant.

NOVELLA I.

De monasteriis, hospitalibus, et gerocomiis, novella epitoma.

ARGUMENTUM.

Ex scriptis Theodori cognomento Balsamonis, Antiocheni patriarchae.

Statuit haec novella, ne de novo monasteria, vel xenones, vel gerocomia, vel aliae religiosae domus exstruantur: sed iam exstantium cura geratur.

Sancimus, ut quicumque monasteriis, xenonibus, et gerocomiis consul-
tum voluerint, eorum potius rationem habeant, quae a longo tempore iam

πολλοῦ χρόνου γεγεννημένων· μὴ ἀγροὺς παρέχοντες, ἢ τόπους, ἢ οἰκοδομὰς ποιοῦντες· ἱκανὰ γὰρ τὰ φθάσασθα γενέσθαι· ἀλλ' ἐκείνων ἐπιμελείσθωσαν τῶν ἐξαρχῆς προσόντων, δηλονότι τοὺς ἰδίους τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς κοσμικοὺς, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν τιμῆς τὴν ἐπανόρθωσιν ποιοῦντες, τουτέστιν οἰκοδομὰς βοῶν 5 καὶ ποιμνίων, καὶ οἰκετῶν ἕξωθήσεις, καὶ εἴ τι ἕτερον. εἴρησθαι δὲ κελεύομεν τοῦ μὴ νέας ἐργάζεσθαι μονὰς, ἢ ξενῶνας, ἢ γηρωκομεῖα. ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅπερ ἔστιν ἡ ἀρχὴ τῆς ζ' ἐπινεμήσεως, μηδενὶ ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους, μὴ οἰκίας μοναστηρίοις, ἢ γηρωκομείοις, ἢ ξενῶσιν ὅπως οὖν παραπέμπειν. 10 ἀλλ' οὐδὲ μητροπόλεις, ἢ ἐπισκοπαῖς. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ἐκείναις λυσιτελές. εἰ δέ τινα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων, ἢ μητροπόλεων, ἢ ἐπισκοπῶν, τοιαύτης φάουλῆς ἔτυχον χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἕρημα τόπων καταλελειφθαι· τοῦτοις γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμασίᾳ ἢ τῶν ἀρκοῦντων κτήσις οὐ 15 κωλυθήσεται. κελ্লা δὲ, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεις καὶ ἀγροὺς ἐτερονομήνας, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀριζομένης, τοσοῦτω τοὺς βουλομένους οὐκ εἴργομεν, ὅσῳ καὶ δι' ἐπαίρου μᾶλλον τὸ πρᾶγμα τίθεμεν.

20

Ἡ αὐτὴ νεαρά Νικηφόρου τοῦ βασιλέως ὀλόκληρος, ἦν κατὰ τὸ α' ἔτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἦτοι κατὰ τὴν ζ' ἐπινεμήσειν τοῦ εὐοβ'

14. καταλειφθῆναι. * Ex antiquissimis membranis Electoralis bibliothecae Palatinae. LEUNCL.

facta fuerunt; nec eis fundos, aut loca donent, vel aedificia struant. Quippe sufficiunt ea, quae iam antea facta sunt. Sed eorum bonorum curam gerant, quae iam dudum adsunt, loca scilicet propria mundanis vendentes, et ex eorum pretio restaurationem instituentes, hoc est, structuras et stabula boum ac gregum, et mancipiorum emtiones, et si quid aliud tale fuerit. Eisdem prohiberi iubemus, ne mansiones novas, aut xenones aut geroconia condant. Adeoque ab hoc tempore, quod initium est indictionis septimae, nemini permittum sit agros, nec loca, nec villas ad metropoles vel episcopatus transmittere. Nihil enim hoc, nihil eis expedit. At vero, si quas iam antea conditas religiosas domos, vel monasteria, vel metropoles, vel episcopatus, adeo negligenter administrari curarique contigerit, ut omnes fundos amiserint: iis de sententia et approbatione principis eorum, quae sufficiant, acquisitio non prohibebitur. Cellulas autem, et eas quas laurae vocantur, in locis desertis exstruere, non ad possessiones et agros alios se porrigentes; sed intra suum duntaxat ambitum conclusas, tanto minus illis, qui volent, prohibemus, quanto magis hanc ipsam rem in laude ponimus.

Eadem novella Nicephori Imperatoris integra, quam anno primo imperii eius sive VII. indictione, anni VICIIO CCCCLXXII. [Christi nati 963.]

ἔτους ὑπηγόρευσε Σιμὼν πατριμὸς καὶ πρωτασημαγῆτις, περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μοναστήρια, καὶ γηρωκομεία, μήτε πλατύνεσθαι διὰ τῶν κτημάτων τοὺς εὐαγεῖς τοῦτους.

Ὁ τοῦ Θεοῦ πατρὸς λόγος πολὺν τινα λόγον τῆς ἡμῶν ποιούμενος σωτηρίας, καὶ δεικνὺς ὅπως ἡμῖν ἔσται, καὶ τίτων μὲν ἀπεχομένους, ποίων δὲ δεῖ ἔχομένους ταύτης ἐπιτυχεῖν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τῶν πολλῶν κτῆσιν ἐπιεικῶς πρὸς ταύτην ἔδειξεν 5 ἐμποδίζοντα, δύσκολον εἶναι τοῖς πλουσίοις τὴν τῆς βασιλείας εἰπὼν εἴσοδον, καὶ τοσοῦτον ἀπερίττους εἶναι βουλόμενος, ὡς μὴ μόνον ῥάβδον ἡμῖν καὶ πήραν καὶ χιτῶνα τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν φημι τὴν εἰς αὔριον ἀπαγορεῦσαι τῆς τροφῆς μέριμναν. ἄρτι δὲ βλέπων τὴν περὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα σε- 10 μνεῖα περιφανῆ νόσον (νόσον γὰρ ἐγὼ τὴν ἀπληστίαν ταύτην καλῶ), οὐκ οἶδα τίνα δὴ τοῦ κακοῦ θεραπείαν ἐπινοήσω, ἢ πῶς κολιάσω τὴν ἀμετρίαν. τίσι γὰρ πειθόμενοι τῶν πατέρων, ἢ πόθεν λαβόντες τὰς ἀφορμὰς πρὸς τοσαύτην περιττότητα, καὶ μανίας ψευδεῖς (κατὰ τὸν θεῖον φάναι Δαβὶδ) ἐξήχθησαν; γῆς 15 πλέθρα μυρία, φιλοτίμως οἰκοδομὰς, ἵππων ἀγέλας, βοῶν, καμήλων, ἄλλων κτηνῶν ἀριθμοῦ κραιττόνων, ὅσαι ὦραι κτῆσθαι σπουδάζοντες, καὶ τὴν ὅλην μέριμναν τῆς ψυχῆς περὶ αὐτὰ κατατείνοντες, ὥστε κατ' οὐδὲν τοῦ κοσμικοῦ βλον καὶ πολλαῖς φλεγμαίνοντος ταῖς φροντίαι τὰ μοναχικὰ ταυτὶ διαφέρειν. 20 καίτοιγε τῶν θεῶν λόγων ἀπειραντίας τούτοις ἡμῖν φθεγγομένων, καὶ φροντιδῶν τοιούτων ἀπηλλάχθαι τὰ σύνολον διακελευομένων.

dictavit Simo patricius et primus a secretis, de eo, quod monasteria et herocomis construi non debeant, nec domus religiosae latifundiis ampliari.

Sermo ille Dei patris magnam salutis nostrae rationem habens, et ostendens, quomodo illa potituri, et a quibus abstinendo, quibus adhaerendo consequuturi eam simus, divitias et rerum multarum acquisitionem valde magnum ad hanc impedimentum afferre monstravit, dum regni coelestis aditum divitiis esse difficilem dixit, et tantopere nos alienos a superfluis esse vult, ut non modo nobis baculo, et mantica, et altera tunica, sed ipsa quoque cura victus in diem crastinum interdixerit. Nunc autem, quum in monasteriorum, sacrarumque pietatis officinarum manifestissimum morbum intueor (morbum enim equidem hanc insatiabilitatem appello), quod huic malo remedium excogitem nescio; quave ratione modi excessum coerceam. Quibus enim patribus oboequantes, aut unde nacti occasiones ad tantam superfluitatem et vanam insaniam (ut cum Davide loquar) exorbitarunt? dum infinita terrae iugera, structuras ambitiosas, greges equorum, bovm, camelorum, iumentorum aliorum innumerabilium, singulis horis acquirere student, totamque animi curam in haec intendunt, adeo quidem, ut ista studia monachica nihil a vita mundana, multisque sollicitudinibus exaequante, differant: quum his contraria nobis oracula divina tradant, et prorsus liberos a sollicitudinibus eiusmodi esse iubeant, „Ne solliciti si-

„μη μεριμνήσητε γάρ,” φησί, „τί φάγητε, ἢ τί πίητε” καὶ τὸ τῶν πετεινῶν ἄπραγμος εἰς ὄνειδος ἡμῖν προτιθέντων. τί δὲ καὶ ὁ Θεὸς ἀπόστολος; „αἱ χεῖρες αὐταί,” φησὶν, „ἔμοί τε καὶ τοῖς σὺν ἔμοι διηκόνησαν· καὶ, „ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.” τὸν βίον ὄρα μοι τῶν 5 θείων πατέρων, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ φημι, τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῶν ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ γῆς λαμπάντων, καὶ τοῦτον οὕτως λιτὸν εὐρήσεις, οὕτως ἀπέριτον, ὡς σχεδὸν μόνῃ ψυχῇ ζῶντας αὐτοὺς ἀποφαίνειν, καὶ τῆς τῶν ἀγγέλων ὡσπερ παραψάλλοντας αἰτίας. ἄλλως δὲ τοῦ Χριστοῦ βιαστῆν 10 ὑπάρχειν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν λέγοντος, καὶ βιαστὰς ἀρπάξαι αὐτήν, καὶ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖν ἡμᾶς εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ὅταν ὄρω τοὺς πρὸς τοιοῦτον βίον χωρεῖν ἐπαγγελλομένους, καὶ τῇ ὑπαλλαγῇ τοῦ σχήματος ὡσπερ σημειουμένους τῇ πολιτείᾳ, σφόδρα τοῦ ἐπαγγέλματος καταψευδομένους, καὶ ἀντιφθεγγομέ- 15 νους τῷ σχήματι, οὐκ οἶδα πῶς οὐχὶ σκηρὴν καλέσω τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰς βλασφημίαν χωροῦν ἄντικρυς τοῦ ὀνόματος εἴποιμι τοῦ Χριστοῦ. ἐπεὶ οὖν οὔτε ἀποστολικὴ τις, οὔτε πατρικὴ νομοθεσία, ἢ τῶν πολυπλέθρων τούτων ἄγρων καὶ τῶν χωρίων κτήσις τῶν αὐτῶς ὑπερφυῶν καὶ φροντίδων πλῆθος ὑπὲρ τοὺς καρποὺς 20 γανῶν πεφυκότων (πῶς γὰρ οὐ; εἴ γε τούτων μὲν ἡ σπουδὴ, τὸ συνῶδὰ πρῶξαι τε καὶ διδάξαι ταῖς τοῦ Χριστοῦ ἐντολαῖς· ἐντολῆ

9. ὑποφαίνειν. 17. βλάβην. 21. τούτοις.

tis,” inquietantes, „quid comedendum vobis, aut quid bibendum sit”: et avium expertem curarum vitam opprobrii causa nobis obiciētes. Quid autem divinus etiam apostolus ille? „Manus,” ait, „haec tam mihi, quam mecum degentibus ministrarunt”: item, „Habentes alimenta, et quibus tegamur, his contenti erimus.” Inspice mihi vitam divorum patrum, qui vixerunt in Aegypto, in Palaestina, qui Alexandriae, qui alibi multis in locis orbis terrarum fulserunt: adeo tenuem invenies, adeo superfluitatis expertem, ut sola se propemodum anima vivere ostenderent, et angelorum naturam vacuum materiae crassioris attingere. Ceteroquin etiam dicente Christo, regnum coeleste vi parari, et a violentis id rapi, et oportere nos per tribulationes multas eo pervenire; quum illos video, qui pergere se ad eiusmodi vitam profitentur, et habitus mutatione veluti signantur ad eam vitae rationem, vehementer hanc expectationem fallere, atque ipsi habitui contradicere: nescio quomodo rem totam non larvam appellare debeam, ac non etiam dicere, quod ad infamiam nominis Christi palam tendat. Quoniam ergo nec ab apostolica, nec patrum aliqua lege profecta est haec ad multa se iugera porrigentium agrorum ac praediorum acquisitio tam magnificorum, et quae maiorem, quam fructus ipsi, copiam sollicitudinum gignere consueverunt (et quoniam modo res ita non habeat? quum hoc illis stadium fuerit, ut consentanea Christi mandatis facerent atque do-

δὲ Χριστοῦ οὐχ ἡ τῶν ὑλικῶν κτήσις, ἀλλ' ἐκ διαμέτρου μᾶλλον ἢ τῶν τοιοῦτων ἀπόκτησις· εἴπερ ἐκείνου, τὸ πωλεῖν τὰ ἐπάροχοντα, καὶ δίδουσι τοῖς πτωχοῖς)· πρόδηλόν ἐστιν, ὡς οὐ φιλαρέτου ταῦτα πολιτείας, οὐδ' ἀκριβείας, ἀλλὰ χρείας σωματικῆς μᾶλλον, πρὸς τὸ βιοτικώτερον, οἴμοι, τῶν πνευματικωτέρων ἀποκλινάντων. ἡ χρεῖα δὲ τῷ χρόνῳ προήλθεν εἰς ἀμετρίαν, ὥσπερ φιλεῖν οἶδε τὰ χεῖρω διὰ μικρᾶς ἀφορμῆς καὶ τῆς τυχούσης εἰς μέγα χωρεῖν. τί τοίνυν παθόντες οἱ ἄνθρωποι, πρᾶξαι τι τῶν πρὸς Θεοῦ θεραπείαν καὶ λύσιν ἁμαρτημάτων κεινημένοι, παρο-
 10 ρῶσι μὲν εὐκολον οὕτως καὶ φροντίδων ἐλευθέραν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐντολήν, τὸ πωλοῦντας τὰ ὄντα δίδουσι [τοῖς] πένησιν· ὥσπερ δὲ δύσκολον ταύτην ἐπίτηδες καὶ πραγματωδεστέραν ποιεῖν βουλόμενοι καὶ φροντίδων ἐγνωκότες πλήθος ἐπισυνάγειν, πρὸς τὸ μοναστήρια συνιστῆν ξενῶνάς τε καὶ γηρωκομεῖα ἑαυτοὺς κατα-
 15 τείνουσιν; ὧν ἐν μὲν τοῖς προτέροις χρόνοις ἡ σύστασις, ἕως ἔτι σπάνις ἦν τῶν τοιούτων, πολὺ τὸ εὐλογον εἶχε καὶ χρησιμώτατον. καὶ πῶς γὰρ οὐ μονιμώτερον εἶναι τὸ καλὸν τῶν συνιστῶντων ταῦτα, προθυμουμένων τῶν μὲν εἰς ἀνθρωπίνων σωματικῶν τροφήν τε καὶ θεραπείαν, τῶν δὲ εἰς ψυχῆς ἐπιμέλειαν καὶ
 20 ὑψηλοτέρου βίου διαγωγὴν· ἀπ' οὗ δὲ πρὸς πλήθος ἐπιδέδωκε ταῦτα, καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν ἐστήκασι, καὶ τὸ μέτρον, τὸ ἔτι παρορᾶν καὶ ἀφίστασθαι τοῦ κατὰ πολλὴν εὐπέπειαν ἀγαθοῦ γινο-

10. ἐλευθ.] ἀπηλλαγμένη. 17. εἰη.

cerent: Christi vero mandato contineatur, non rerum mundanarum possessio, sed e diametro potius earundem possessionis dimissio: quum Christ ait, vendere facultates suas et dare pauperibus), plane manifestum est, haec non esse vitae virtutis studiosae, nec exactioris normae; sed pertinere potius ad usum corporalem, plus aequo deflectentibus illic, qui spirituales esse debebant, ad rationem degendi magis saecularem. Usus autem progressu temporis ad immensitatem processit, quemadmodum sane deteriora per occasionem exiguam et quamlibet in maius progredi consueverunt. Quid igitur accidit hominibus, qui ad faciendum aliquid divini cultus et peccatorum abolendorum causa impulsī, tam facile ac liberum a curis mandatum hoc Christi negligunt, quo praecipitur, ut facultates distraherentur ac pauperibus dentur, quasique de industria difficiliter hoc et operosius efficere volentes, ac sollicitudinum multitudinem cumulandam statuentes, se ipsos totos ad construenda monasteria, xenodochia, gerocomia, contentis viribus excitant? quorum constructio superioribus quidem temporibus, dum erant talia adhuc rariora, nec ratione probabili nec usu carebat. Nam quomodo non durabilius sit illorum decus, qui talia construunt, his et alere, et curare corpora humana cupide annitentibus, illis in curam animorum et vitae sublimioris traductionem intentis? Ex quo vero magnum ad numerum haec excreverunt et usum ac modum excesserunt, quum nihilominus homines et negligant et relinquunt bonum illud, quod magna

μένον, καὶ πρὸς τὴν τῶν εἰρημένων σύστασιν ἀσχολεῖσθαι, πῶς ἂν τις ἀμύγες εἶναι κακίως τὸ ἀγαθὸν τοῦτο λογίσαιτο, καὶ μὴ τῷ σίτῳ φαίῃ παραμεμίχθαι καὶ τὰ ζιζάνια; μᾶλλον δὲ, πῶς οὐ κενοδοξίας εἴποι προκάλυμμα γίνεσθαι τὴν φιλοθεΐαν; ἵνα φανεροὶ πᾶσιν ᾧσι, τὸ καλὸν ποιῶντες, ὡσπερ οὐκ ἀγαπῶντες, εἰς 5 μόνους ἔχουσι μάρτυρας τοὺς παρόντας ἧς μετασιν ἀρετῆς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἐπιγινόμενοις ἀγνοεῖσθαι ταύτην βουλόμενοι. καὶ ταῦτα, τίνας; χριστιανοί. φεῦ! οἱ παντὶ τρόπῳ λανθάνειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν πράξει κεκελευσμένοι. τοῦτο δὲ πῶς οὐκ ἂν τις ἔκδηλον εἶαι δόξειε, καὶ πολλῷ τῷ περιόντι πεπιστευμένον, ὅταν μυρίων 10 ὄντων ἐτέρων, τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου πεπονηκότων, καὶ πολλῆς δεομένων χειρός τε καὶ βοήθειας, ἀμελοῦντας ἡμεῖς τοῦ εἰς ἐκεῖνα δαπανᾶν προθύμως, καὶ διορθοῦσθαι ταῦτα, καὶ συνιστᾶν, ἐπὶ τὸ καινουργεῖν ἴδια κατὰ πολλὴν φερόμεθα τὴν ὁρμὴν, ἵνα μὴ μόνον ὀνόματος ἀπολαύοιμεν καινοῦ, ἀλλὰ καὶ καθαρώς φαίνοι- 15

P. 116 το καὶ ἀποτεταγμένον ἢ τὸ ἡμέτερον, ὡς καὶ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα ἡμῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν, κατὰ τὸν προφήτην φάναι τὸν θεῖον. διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ὑμᾶς διεγείροντες, καὶ τῆς θεομισσοῦς ταύτης φιλοδοξίας τὸ κακὸν ἐκκόπτειν βουλόμενοι, καὶ σπουδάζοντες, ὅπερ ἂν ἀγαθὸν ποιῶ- 20 μεν, διὰ Θεὸν μόνον ποιεῖν, καὶ μὴ συνάπτειν τούτῳ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀρέσκειαν, ἵνα μὴ τῆς ἀντιμισθίας πάντως τῆς παρ'

15. καινοῦ. 18. Χριστ.] Κυρίου.

cum facilitate facere licet, et condendis indicatis incumbant; quo pacto quis existimare queat, bonum hoc non cum aliquo vitio coniunctum, ac dicere non debeat, herbas noxias esse tritico permistas? immo vero, qui fieri possit, ut non dicat amorem Dei, rerumque divinarum, ad vanae gloriae praetextum usurpari? quo tales scilicet conspicui sint omnibus dum bonum aliquod faciunt, quasi non satis sit eis, si solos in hoc tempore praesentes virtutis eius, quam colunt, testes habeant, sed etiam ad posteros hanc non ignotam esse velint. Et quinam sunt, qui haec faciunt? christiani. Vaeh! illi scilicet, qui iussi sunt in peragendis rebus bonis id operam dare, ut omnino lateant. Et quoniam modo quispiam non hoc esse manifestum existimet, ac plus quam exploratum; quo monasteriis infinitis existentibus aliis, quae laesa diuturnitate temporis labascunt, nos in ea sumtus animo prompto facere negligentes, ut instaurentur et conserventur, ad novas exstructiones propriorum monasteriorum magno impetu feramur; ut non modo nomine vano fruamur, sed etiam id, quod nostrum est, liquido conspicuum sit et ab aliis secretum; adeo quidem, ut etiam nomina nostra terris imponamus, ut verbis divini vatis utamur. Quapropter et ad implenda Christi mandata vos excitantes, et vitium ambitionis huius exosas Deo excindere volentes, et studiosae in hoc incumbentes, ut quidquid boni facimus, Dei solius causa faciamus, et cum eo studium placendi hominibus non coniungamus, ne remuneratione ab ipso proficiscente prorsus exci-

αὐτοῦ διακίπτωμεν (ἀπέχειν γὰρ ἤδη τοὺς τοιοῦτους ὁ Θεὸς λόγος φησὶ τὸν μισθὸν) κελεύομεν τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, καὶ χρηστότητος καὶ φιλανθρωπίας ἔργα ἀνύειν, ἀκολούθως τῇ τοῦ Χριστοῦ πορεύεσθαι ἐντολῇ, καὶ πωλοῦντας τὰ ὑπάρχοντα 5 δίδόναι πένησιν. οὕτως γὰρ περιττοὺς ἡμᾶς εἶναι καὶ φιλοδαπέτους περὶ τὸν ἔλεον βούλεται, ὡς μὴ μόνον ὧν ἔχομεν χρημάτων τοῖς χρῆσθαι κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δαπανήσαντας ἐπὶ τὴν πρῶσιν ἐτοιμῶς χωρεῖν τῶν κτήσεων. εἰ δέ τινες οὕτως εἰσι φιλόκαλοι καὶ μεγαλοεργοὶ (καλοῦμεν γὰρ οὕτως αὐτῶν τὸ φιλό- 10 τιμον), ὡς καὶ μοναστήρια συνιστᾶν βούλεσθαι, ξενιῶνάς τε καὶ γηρωκομεῖα, ὁ κωλύσων οὐδεὶς. ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ τῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου γεγενημένων κεκμήκασιν ἤδη, καθάπερ εἴρηται, καὶ πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι σχεδὸν περιέστησαν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμε- 15 τώσαν τὸ φιλόθεον. Ἔως δ' ἂν τῶν προλαβόντων οὕτως ἐχόντων αὐτοὶ παρόρωντες, καὶ ὥσπερ ἐπ' αὐτὰ μύοντες, καὶ εὐαγγελικῶς εἰπεῖν ἀντιπυρερχόμενοι, πρὸς κεινῶν ἐτέρων οἰκοδομίας κατα- τείνονται, οὗτ' ἐπαινέσω τὸ πρῶγμα, οὔτε μὴν τὸ παράπαν 20 ἐάσω γίνεσθαι, οὐδὲν ἕτερον ἢ κενῆς ἔρωτα δόξης, καὶ μανίαν περὶ αὐτὴν ὁμολογημένην καὶ εἰδῶς τοῦτο καὶ ὀνομάζων. ἐπιμε- λῆσθαι δὲ τῶν προλαβόντων καὶ βοηθείας δεομένων κελεύομεν, οὐκ ἀγροὺς παρέχοντας, οὐδὲ τόπους δὴ τινάς, καὶ οἰκοδομὰς (ικανὰ γὰρ τὰ φθάσαντα καὶ ὑπερ ἔχοντες τογχάνουσι ἐξ ἀρχῆς),

7. αὐτά. 17. παρερχόμενοι.

damus, quum Dei verbum habere iam tales mercedem suam tradat: praecipimus, ut qui pietatem colere volunt, et opera benignitatis ac humanitatis perficere, secundum Christi mandatum incedant, facultates suas distrahant ac pauperibus largiantur. Is enim adeo nos esse vult in exercenda misericordia superfluos et prodigos, ut non modo quas habemus pecunias egentibus communicemus: verum etiam his expensis, ad possessionum distractionem animis promissis accedamus. Si qui vero virtutis adeo studiosi sunt et magnifici (sic enim horum hominum ambitionem appellare lubet), ut monasteria, xenodochia, gerocomia construere velint, qui hoc prohibitarum sit, nullus est. Sed quoniam pleraque illorum, quae facta sunt a multo tempore, iam nutantia deficiunt, uti dictum, propeque redacta sunt in nihilum: his illi curam adhibeant, his manum iacentibus admoveant, in his suum erga Deum studium declarent. Donec vero illi monasteria priora in hunc modum affecta negligentes, quasque ad ea conniventes, et evangelico more loquendo, ex adverso praetercuntes ad aliorum novorum aedificationes contendunt: equidem nec institutum hoc laudabo, nec omnino rem fieri permittam; quum nihil aliud et esse norim hoc et appellem, quam vanae desiderium gloriae, dubioque procul insanam huius cupiditatem. Iubemus autem, ut curam priorum et opis indigentium suscipiant, non agros eis donando, nec loca quaedam et aedificia: (quippe iam ante data sufficiunt et quae ab

ἀλλ' ἡμελημένα ταῦτα, καὶ ἀκαμῆ, καὶ ἀνέργαστα δι' ἀπο-
ρίαν κείμενα χρημάτων, ἐκεῖνοι τοὺς ἀγροὺς, οὓς ἔχουσι, καὶ
τοὺς τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς οὓς τῶν κοσμηκῶν βούλονται,
προνοίας αὐτὰ τῆς προσηκούσης καταξιούτωσαν, οἰκέτας παρ-
χογτες, ββας, πολίμνια, τᾶλλα, ὅσα ἕτερα τῶν κτηνῶν. εἰ γὰρ 5
αὐτοὺς ἐκείνους, οὓς ἔχομεν, ἀγροὺς καὶ τόπους παράσχοιμεν,
ἐπεὶ τὰ τῶν οἰκῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὁ νόμος εἴργει ἄπράσκα-

P. 117 σθαι, εἰς ταῦτόν ἤξομεν τῷ προτέρῳ, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ
πεπονηκότα καταλέψομεν ἀθεράπευτα, χρημάτων οὐκ ὄντων,
οὐδὲ τῆς χειρὸς ἐχούσης τι τῶν προεστηκότων καὶ δυναμένης. 10
ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν μηδενὶ ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους μοναστη-
ρίοις, ἢ γηρωκομείοις, ἢ ξενῶσιν ὀπωσοῦν παραπέμπειν, ἀλλ'
οὐδὲ μητροπόλεσιν, ἢ ἐπισκοπείοις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἐκείνοις λυσι-
τελεῖ. εἰ δὲ τινα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων,
τοιαύτης φάυλης ἔτυχόν τινος χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἔρημα 15
τόπων καταλελειφθαι, τούτων γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμασία ἢ
τῶν ἀρκούντων κτήσις οὐ κωλυθήσεται. κελλία δὲ, καὶ τὰς κα-
λουμένας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεις καὶ
ἀγροῖς ἑτέροις ἐκτεινομένας; ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀρι-
ζομένας, τοσοῦτ' οὗς βουλομένους οὐκ εἴργομεν, ὅσῳ καὶ δι' 20
ἐπαίνου μᾶλλον τὸ πρῶγμα τίθειμεν.

Ταῦτα παλαιῶν ἐγὼ καὶ νομιθετῶν οἶδ' ὅτι τοῖς πολλοῖς

10. προσηκόντων al. 15. ἔτυχε χειρὸς. 16. τούτοις. 18. πρὸς
κτήσεις καὶ ἀγροῦς ἑτέρους.

initio possident) sed haec neglecta, nec elaborata, et inculta propter opum defectum iacentia, quibusvis mundanis vendendo fundos et loca quae possident, conveniente cura provisioneque dignentur, servos eis et mancipia suppeditantes, et boves, et greges, et alia, quae iumentorum numero continentur. Nam si eos ipsos fundos, eaque loca, quae habemus, eis largiamur; quandoquidem bona religiosarum domuum et ecclesiarum distrahi lex prohibet, in idem cum priore incommodum incurremus, et male affecta ruinosaque relinquemus inculta et opis expertia, quum pecuniae non adsint, nec ea manus, quae aliquid eorum habeat, quae requiruntur, et praestare quidpiam possit. Itaque ab hoc tempore nemini liceat nec fundos agrosve, nec loca monasteriis, aut gerocomiis, aut xenonibus quocumque modo transmittere; adeoque nec alicui metropoli, vel episcopatu. Nec enim haec illis quidquam conducunt. Si vero quaequam ex factis iam ante religiosis domibus, aut monasteriis, tam ignavam nacta sunt manum et curam, ut expertia fundorum relicta sint: ea non impediuntur, quo minus de Imperatoris sententia et approbatione sibi comparent, quantum satis est. A cellis vero et lauris, quas vocant, in locis desertis exstruendis, ut ad possessiones ac fundos alios non porrigantur, sed complexu dumtaxat suo terminentur, tantum abest, ut eos arceamus, qui facere id volunt, ut etiam in laude potius eam rem ponamus.

Haec praecipiens equidem, et sanciens, sat scio futurum, ut plerisque

μὲν καὶ φορτικὰ λέγειν δόξω, καὶ πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπέδοντα· ὧν οὐδὲν ἔμοι μέλον, εἴπερ ἀρέσκειν, κατὰ [τὸν] Παῦλον, οὐκ ἀνθρώποις, ἀλλὰ Θεῷ βούλομαι. τοῖς δὲ νοῦν ἔχουσι καὶ φρένας, καὶ μὴ ἔξ ἐπιπολῆς ὄρεῖν ἡσκημένοις, ὡς τὸ προσπεσοῦν ἀπλῶς ταραχὴν αὐτῶν ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ προσωτέρω χωροῦσι, καὶ συνορεῖν βάθος πραγμάτων δυναμένοις, καὶ λυσitelῆ δόξομεν καὶ ὠφέλιμα τοῖς τε κατὰ Θεὸν ζῶσι καὶ τῷ κοινῷ παντὶ φθέγγασθαι.

Ν Ε Α Ρ Α Β'.

Περὶ τῶν ἀπεμπολησάντων στρατιωτῶν τόπους αὐτῶν, εἴτε τούτους ἐπιζητούντων.

Ἀνήγαγεν ὁ πρωτοσπαθᾶριος Βασίλειος, ὃ ἐπὶ τῶν δεήσεων, Tom. II.
P. 168.
 10 ὅτι τόπους ἀναλαμβανομένους ἀναργύρως ἀποδίδωσι τοῖς στρατιώταις, διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις εὐρεθῆναι αὐτοὺς στρατευθέντας· καὶ ἰδεῖξάτο, ὅτι τοῦτο δυσχερὲς εἶναι δοκεῖ, τὸ μὴ ἔχειν ἔξουσίαν τινα, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ τοπίων ἀλλαγῆναι P. 169
 διαπιπράσκειν, οἷας ἂν καὶ ὄσης δεσπόζει περιουσίας. διὰ ταῦτα
 15 μέχρι μὲν τοῦ νῦν ἐπὶ τοῖς διαπωλήσασι στρατιώταις τόπους αὐτῶν τοιαύτην βουλόμεθα νομοθεσίαν κρατεῖν, ὥστε τῷ στρατιώτῃ

2. μέλλον. ἀρέσαι.

molesta graviaque dicere videar, et ab ipsorum iudicio discrepantia: sed eorum mihi non erit habenda ratio, siquidem secundum Paulum non hominibus sed Deo placere velim. At mente ac intelligentia praeditis, et ad suefactis ad res non ita de superficie inspiciendas, ut quidquid semel obtulerit, simpliciter eorum animo perturbationem afferat, sed ulterius penetrantibus ac rerum profunditatem intueri valentibus non solum expedientia videbimur, sed etiam utilia tam secundum Deum viventibus, quam reipublicae toti, protulisse.

NOVELLA II.

De militibus, qui fundos suos distraxerunt, eosque deinceps repetunt.

Retulit nobis Basilias ille Protospatharius et precibus praefectus, se fundos, qui recipiuntur a possessoribus, absque pretii refusione militibus reddere: propterea, quod deprehensum sit, eos in illis ipsis militiae functiones obuisse: simulque monstravit, rem videre difficilem ac molestam, quod aliquis potestatem non habeat, ex fundis suis aliquid alibi distrahendi, cuiuscumque tandem, et quantumque patrimonii sit dominus. Quapropter ad hoc usque tempus in militibus, qui fundos suos vendiderunt, huiusmodi legem

τεσσάρων λιτρῶν ἀκίνητον περιουσίαν εὐπρόσοδον ἀφορρίζεσθαι λόγῳ τῆς στρατείας αὐτοῦ, καὶ εἰ ταύτην ἔχων εὐρεθῆ ἄλλαχού διαπωλήσας τόπον ἕτερον αὐτοῦ, εἶτα νῦν ἐπιζητῶν· ἵνα γένηται μὲν ἐν προτιμήσει τοῦτο ἀπολαβεῖν, πλὴν μὴ ἀναργύρως, ἀλλὰ τῆ τοῦ δικαίου καταβολῆ τιμῆματος. εἰ δὲ μέρος τι τῶν τεσσά-5 ρων λιτρῶν τῆς ἀκινήτου εὐπροσόδου ὑπάρξεως διεπώλησε, τὸ τοιοῦτον ἀναργύρως ἀπολαμβάνειν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν, ἐπεὶ τὰ τῶν κλιβανοφόρων καὶ ἐπιλωρικοφόρων κίνησιν ἔλαβε, διακελευόμεθα, μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας μηδένα ἀπλῶς στρατιώτην, ἀλλαχοῦ διάπιπράσκειν ἀπὸ τούτου ἀκίνητον 10 ὑπαρξιν, εἰ μὴ ἐπέκεινα ἔχει ἰβ' λιτρῶν ἀκίνητον εὐπρόσοδον περιουσίαν· ἀλλ' εἴ τι μὲν ἐκ τῆς εἰς τὴν αὐτὴν συγκεφαλαιουμένης ποσότητος τοιαύτης ὑπάρξεως ἀπεμπώλησεν, ἵνα ἀναλαμβάνη ἀναργύρως· εἴ τι δὲ ἐπέκεινα ταύτης ἔχων, τῶν δυοκαίδεκα λιτρῶν δηλονότι, διεπώλησεν, εἶτα τοῦτο ἐπιζητεῖ· μὴ ἀναργύρως 15 ἀπολαμβάνειν, ἀλλὰ τὸ προσῆκον ἐπιδιδόνς τμήμα.

Ν Ε Α Ρ Α Γ'.

Περὶ Ἀρμενικῶν τόπων, καὶ φονευτῶν.

α'. Θεσπίζομεν, ὅσοι τῶν Ἀρμενικῶν στρατιωτῶν ἀναχωρησάντων τριετία ἀλλαχοῦ πεποιήκασιν, ἐὰν ἐδόθησαν οἱ τούτων

valere volumus, ut militi res soli quatuor librarum et fertilis militiae suae nomine assignetur; quam si retinens compertus fuerit alibi fundum quemdam alium suum distraxisse, quam deinde repetat: praelationis quidem ius habeat in eo recipiendo, verum non absque nummorum refusione, sed iusta pretii solutione interveniente. Sin partem aliquam constituti in re soli patrimonii fertilis, et aestimationem illarum quatuor librarum habentia, distraxerit: eam pretio non refuso recipiat.

Verum ex hoc tempore, quoniam clibanophori et loricati vigorem suum obtinuerunt, praecipimus, ne simpliciter quisquam militum licentiam habeat, ex hoc tempore constitutum in re soli patrimonium alibi distrahendi, nisi praeter illud etiam aliud duodecim librarum in re soli constitutum fertile patrimonium habeat, de quo patrimonio summam eiusmodi conficiente, si quid distraxerit, nullo refuso pretio recipiat; sin aliquid ultra hoc possidens, quod duodecim videlicet librarum est, distraxerit, idque postea repetat: non absque nummorum refusione recipiat, sed pretio convenienti soluto.

NOVELLA III.

De fundis Armenicis, et homicidarum.

1. Sancimus, ut quotquot ex Armenicis militibus, qui sese subdlexerunt, alibi triennium exegerint, si dati fuerint eorum fundi vel confagis, vel mili-

τόποι ἢ πρόσφυξιν, εἴτε ἀριστεύσασι στρατιώταις, ἢ καὶ ἄρχουσι θεματικοῖς καὶ τυγματικοῖς, εἴτε στρατηγοῖς ἀνδραγαθήσασιν, ἢ καὶ ἑτέροις διὰ κοινοκρελεῖς δουλείας, μὴ ἔχοιεν ἐπ' ἀδείας μετὰ τριετῆ χρόνον ἐπαναστρέφοντας τοὺς Ἀρμενίους ἐπιζητεῖν β' αὐτούς.

β'. Ὅσοι ἐκ τῶν πεφειγόντων Ἀρμενίων τόποι διὰ χάριν ἢ προσπάθειαν ἐπεδόθησαν εἴτε βασιλικοῖς οἴκοις, ἢ εὐαγείαι, ἢ μοναστηριοῖς, ἢ ἄρχουσι, μὴ μόνον ὑποστρέφοντες, εἰ τριετία διῆλθεν, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτων κληρονόμοι ἐνδοθεν τριακονταετίας 10 ἐπανελθόντες ἀναλαμβανέτωσαν τοὺς αὐτῶν τόπους. κἂν λιβέλλους ἐποπτῶν καὶ χρυσόβουλλα ἐπιπέφρωνται οἱ τούτους εἰληφότες, ἀντ' οὐδενὸς κελεύομεν λογίζεσθαι.

γ'. Ὅσοι γεγόνασιν ἀνταλλαγαὶ στρατιωτικῶν τόπων, οἱ μὲν στρατιώται ἐχέτωσαν τὰ ἴδια· οἱ δὲ ἀνταλλάξαντες δεηθήτωσαν 15 βασιλέως, ἐπιζητοῦντες τὰ αὐτῶν. εἰ δὲ βελτιώσεις πεποιήκασιν P. 170 ἐν αὐτοῖς, εἰ μὲν χρειώδεις εἰσιν, οἷον μυλοστάσια, ἀχνρῶνες, οἰκήματα μὴ πολυτελεῖ, ἀλλ' ἀρμόζοντα στρατιώταις· ὑπὲρ τῶν τοιούτων χρῆ παρέχειν τοὺς ἀπολαμβάνοντας τοὺς τόπους τὰς ἀναλογούσας τιμάς. εἰ δὲ πρὸς κάλλος μόνον ἀφορῶσι, τῶν τοιούτων δεῖ τὴν ὕλην μόνην τοὺς κτίσαντας ἀναλαμβάνειν, τοῦ πρωτοτύπου σωζομένου.

δ'. Ὅσοι τῶν Ἀρμενίων ἠδομόλησαν πρὸς Συρίαν, οὗτοι μὴ πρὸ τῆς τριετίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ χρόνου ἐνὸς ὑποστρέ-

3. μὴ ἔχειν αλ.

tibus, qui se gessere fortiter, vel provincialibus aut legionariis magistratibus, vel ducibus, quorum virtus enituit, vel aliis, ob utiles publice servitutes: elapso triennio revertentes nullo modo facultatem habeant, eos fundos repetendi.

2. Quotquot fundi Armeniorum, qui profugerunt, ex gratia vel affectione quadam attributi sunt vel augustis, vel religiosis domibus, vel monasteriis, vel magistratibus: eos fundos non ipsi tantum elapso triennio redeuntes, sed et heredes eorum intra trigesimum annum reversi recipiant. Ac tametsi libellos inspectorum et aureas bullas proferant, qui eos acceperunt; tamen id pro nihilo duci iubemus.

3. Quotquot factae fuerint fundorum militarium permutationes, sua quidem bona retineant milites; at ii, qui cum iis permutarunt oblati principi precibus, itidem sua repossant. Quod si meliorationes in eis quasdam fecerunt, siquidem illae sunt utiles, puta si molae, palearia, nec pretiosae, sed convenientia militibus aedificia: pro iis debent illi, qui fundos recipiunt, pretia iuste respondentia praestare. Sin ad pulchritudinem tantum spectant, eorum solam materiam recipiant, qui aedificarunt, villa principali salva.

4. Quotquot Armeniorum in Syriam transfugerunt, ii non tantum ante triennium, sed et ante spatium unius anni redeuntes fundos suos

φροντες μὴ τοὺς ἰδίους ἀπολαμβανέτωσαν τόπους, ἀλλὰ γινέσθω ἢ πρόνοια τούτων διὰ παροχῆς ἐτέρων τοπίων.

ε'. Τὸν ἐργασάμενον μισοφονίαν στρατιώτην τιμωρεῖσθαι κατὰ τὸν νόμον κελεύομεν· τὴν δὲ τῆς στρατείας αὐτοῦ γῆν μὴ ἐπιιδόναί εἰς παραμυθίαν τοῖς τοῦ φονευθέντος ἰδίοις καὶ συγγε- 5 νέσι, ἀλλ' ἐκείνως μὲν διὰ τινων κινητῶν παραμυθεῖσθαι· τὴν δὲ ἀκίνητον ὑπαρξιν εἰς στάσιν τῆς στρατείας συντηρεῖν. εἰ δὲ μὴ κινητὰ πρόγματα εἶεν, καὶ οὕτως μὲν ὑποκεῖσθαι τοὺς τοῦ πεφονευκότος συγγενεῖς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνηκόντων εἰς παραμυθίαν τῶν τοῦ ἀνηρημένου συγγενῶν· οἱ δὲ τῆς στρατείας αὐτοῦ 10 τόποι μὴ ἐκποιεῖσθωσαν. εἰ δὲ καὶ πάντες ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τῶ τοῦ φόνου ἐλέγονται μύσει, οὗτοι τὰς προσηκούσας ἕαστος παρὰ τοῦ νόμου ποινὰς ὑποδεχέσθωσαν· οἱ δὲ τῆς στρατείας τόποι ἀλλαγῶ μὴ παραπεμπέσθωσαν. ἀλλὰ κἄν μὴ τις ὑπολεφθῆ κληρονόμος, ὃ τὴν στρατείαν ὑπέλθειν μέλλων, ἕτερος τοὺς 15 τόπους ἀναλαμβάνεται.

NEAPA Δ.

Περὶ προτιμῆσεως, καὶ περὶ τοῦ ἐξωνεῖσθαι δυνατοὺς ἀπὸ δυνατῶν.

α'. Θεσπιζομεν τὴν παρὰ τῶν προβεβασλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διενεργεῖν, καὶ ταύτην ἐπικυροῦμεν ἐν ἅπασι,

15. ἕτερος τοὺς τόπους ἀναλαμβάνων ὑπηρετεῖτω τῇ στρατείᾳ.

minime recipiant: sed iis ita prospiciatur, ut illorum loco fundos alios habeant.

5. Militem, qui homicidium perpetravit, secundum legem punire iubemus. At vero terram militiae ipsius minime necessariis et cognatis interfecti solatii causa volumus attribui: sed eorum consolatio de quibusdam mobilibus fiat, et bona constituta in rebus soli ad militiae stationem reserventur. Quod si nullae res mobiles existant, nihilominus eius cognati, qui caedem admisit, obligati sint ea solvere, quae ad solamen cognatorum interfecti pertinent, at ipsius militiae loca nequaquam alienentur. Quod si omnes ex una eademque domo perpetratae caedis scelere tenentur, meritas eorum quilibet ex lege poenas subeat: verum militiae fundi alio non transmittantur. Quin etiam si nullus superstes fuerit heres, qui militiam subiturus sit, alius quispian fundos ad se recipiat.

NOVELLA IV.

De iure praelationis, et quod potentes a potentibus emere debeant.

1. Sancimus, ut lex ab iis lata principibus, qui nos in imperio praecessere, seu rata valeat, eamque confirmamus in omnibus, excepto quod

πλὴν κατὰ τοῦτο μόνον ἀργεῖν αὐτὴν παρακελευόμεθα, ἵνα μὴ προτιμῶνται οἱ πένητες εἰς τὸ ἀπεμπολούμενον κτῆμα τῶν δυνατῶν, μήτε ἐξ ὁμοτελείας, μήτε ἐξ ἀνακοινώσεως, κἄν τε στρατιῶται, κἄν τε πολιτικοὶ ἐφευρισκονται· ἀλλὰ τὴν τούτου πάλιν δεσποτεῖαν διαδέχεσθαι ἀρχοντικὸν πρόσωπον, τὸ πρὸς ἀνάπαυσιν δηλονότι καὶ ὠφέλειαν τῶν συμπαρακειμένων ἐν τούτῳ πενήτων ἀναφαινόμενον.

β'. Ὅπερ καὶ μετὰ τὸ δεσπόσαι τοῦ κτήματος παραβλάπτειν τοὺς γειτονοῦντας κατανοοῦμενον, ὡς βίαιον καὶ κακὸν μὴ μόνον 10 ἀπὸ τῆς ἐπικτησεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν γονικῶν ἐκδιώκεσθαι κελεύομεν. καὶ τοὺς μὲν δυνατοὺς ἐκ δυνατῶν μόνον ποιῆσθαι τὰς ἐξωνήσεις βουλόμεθα, τοὺς δὲ στρατιώτας καὶ πένητας ἐκ τῶν τὴν ὁμοίαν τάξιν λαχόντων αὐτοῖς. καὶ ὥσπερ τούτους ἐκωλύσα- P. 171
μεν τοῦ μὴ ἐξωνεῖσθαι τὰ τῶν δυνατῶν, οὕτως πάλιν ἐκείνους 15 ἀπέργομεν τοῦ μὴ ἐκ πενήτων τε καὶ στρατιωτῶν ἀπόρων ποιῆσθαι τὰς ἐξωνήσεις, μηδὲ τὴν ὁμοτελείαν ἢ ἀνακοίνωσιν προβάλλεσθαι εἰς δικαίωσιν, πρὸς ἅπαντας τὴν νομοθεσίαν προιούμενοι.

ΝΕΑΡΑ Ε΄.

Περὶ οἰκημάτων.

Ἐπειδὴ περ τινὲς τῶν κεκωλυμένων ἀπὸ τῶν νεαρῶν νομοθεσιῶν ἐξωνεῖσθαι καὶ πλατύνεσθαι προσώπων ἔτυχον ἐκ γονικῆς

5. διεκδέχεται αλ.

hac dumtaxat in parte iubeamus illam cessare, ne pauperes ad possessionem potentiorum, quae distrahitur, ius praelationis habeant, nec propter eisdem tributii praestationem, non consortii causa, sive milites, sive municipes esse reperiantur: sed rursus in dominium illius persona proceris alicuius succedat, quae ad quietem et utilitatem pauperum, ei praedio vicinorum, semet offerat.

2. Eam personam si postea, quam praedium acquisivit, damnum dare vicinis intelligatur: veluti violentam et improbam, non hoc dumtaxat acquisito praedio, verum etiam patris expelli iubemus. Ac potentiores quidem cum solis potentioribus emtiones instituire volumus, itidemque milites et pauperes cum iis, qui sortis eiusdem cum ipsis sunt. Atque uti prohibuimus, ne hi praedia potentiorum emanent: ita rursus illos arcemus, ne cum pauperibus et militibus contrahant, neve census eiusdem praestatio, vel consortii ius allegetur, quam quidem legem universis ferimus.

NOVELLA V.

De aedificiis sive villis.

Quoniam personae quaedam ex earum numero, quae per novellas constitutiones prohibentur emtiones instituire, praediaque dilatare, de patris Nicephorii Novellae.

κληροδοσίας ἀκίνητον κτήσιν ἐν χωρίοις ἢ ἀγριδίοις εὐληφότες, ἔξωνήσαντο δὲ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῶν συγχωριτῶν αὐτῶν σμικρὰ τινα καὶ ὀλιγοστά τόπια, ἐν οἷς οἰκήματα πολύτιμα καὶ ἀπειρομεγέθη ἐδείμαντο, πλείστα εἰς ἀνοικοδομήν αὐτῶν καταβαλλόμενοι· δεῖν ὠήθημεν μὴ διὰ τὰ σμικρὰ ταῦτα καὶ ὀλιγοστά τόπια καταστρέφεισθαι τὰς ἐπ' αὐτοῖς δομηθείσας ἀπειρομεγέθεις καὶ πολυτίμους οἰκίας, ἀλλ' ἀντὶ τῶν πεπραμένων τοπίων λαμβάνειν μὲν τοὺς πεπρακότας, εἴπερ ἐν τοῖς ζῶσιν εἰσὶν, ἢ μὴ ὄντων αὐτῶν, τοὺς τούτων κληρονόμους ἢ συγκληρονόμους, διπλασὺν τὸ ποσὸν τοῦ καταβληθέντος τιμήματος, ἢ γῆν διπλασίονα, τῆς αὐτῆς τῶν πεπραμένων ποιότητος καὶ ποσότητος οὖσαν· καὶ μὴ ἀποστρεφείσθαι τοὺς ἡγορακότας τῶν ἰδίων ἐμπονημάτων.

ΝΕΑΡΑ Ϛ,

βοηθοῦσα τοῖς ἔξανησαμένοις πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς Ἰνδίας.

Ἐπεὶ ἡ τῶν τεσσαράκοντα χρόνων παραδρομή, ἀνέγκλητος μὲν καὶ ἀνεπιφώνητος παραδρομοῦσα, τὸ δίκαιον ἐπεβράβευε τοῖς τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν προσκτηθέντα κατέχουσι, περικοπτομένη δὲ διὰ τῶν ἐπιφωνήσεων, καὶ ἀναποδίξουσα, καὶ τοὺς πρὸ τῆς Ἰνδίας τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους ἐβάρυνε, καὶ ἀποστρεφείσθαι τούτων

13. ἀνεγκλήτως μὲν καὶ ἀνεπιφωνήτως.

haereditate possessionem quamdam in rebus soli constitutam, videlicet in fundis aut agris, adeptae; postea perexigua minutaque loca quaedam a vicaneis emerunt, in quibus pretiosas et immensae magnitudinis villas exstruxerunt, plurimis in earum structuram expensis: minime committendum putavimus, ut propter istaeca exigua minutaque loca villae magnitudinis infinitae ac pretiosae, quae in eis exstructae sunt, diruantur: sed pro locis distractis venditores, siquidem adhuc superstites sunt, aut ipsis non exstantibus, eorum haeredes vel cohaeredes, duplam soluti pretii summam accipiant, aut duplum terrae, quae tum qualitate, tum quantitate terram venditam aequet: nec suis expensis emtores, quas ad res ornandas et pretiosiores reddendas contulerunt, fraudentur.

NOVELLA VI,

quae subvenit iis, qui ante penuriae tempus emerunt.

Quandoquidem annorum quadraginta spatium, quod citra querelam et attestacione nulla interveniente transcurrit, possessoribus eorum praediorum, quae a militibus emta sunt, ius suum tribuit; idemque si per attestaciones interrumpatur, ac non procedat, etiam illos, qui ante penuriae tempus acquirere praedia, saepenumero gravavit, et iis ut fraudarentur, effecit; dum nullo

ἐποίει πολλάκις, ἀδιαφόρως ἐνεργουμένη· διοριζόμεθα, τοὺς καλῆ πίστει πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνδείας εὐρισκομένους ποιῆσαι τὴν ἐπίκτησιν ἀπὸ στρατιωτῶν καὶ πολιτικῶν, ἀμεριμνῶς διάγειν, καὶ μὴ ἐνεργεῖν τὴν τεσσαρακονταετίαν, καὶ ἐν τούτῳ ἀναποδίσ-
 5 ζουσαν ἔξ ἐπιφωγήσεως· μηδὲ τὸ καθόλον παρασαλεύεσθαι καὶ μετακινεῖσθαι τὴν δεσποτείαν αὐτῶν, εἰ μὴ εἰς μόνους τοὺς ἔξ ἀρπαγῆς τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους, καὶ ἐκ βίας νομῆς, καὶ κακῆς πίστεως, ὡς ἐπιπηδῶντας τοῖς ἄλλοις, καὶ τοῦ πλείονος ἐφιεμένους.

adhibito discrimine vim suam obtinere permittitur: statuimus, ut qui bona fide ante penuriae tempus comparasse quid a militibus et municipibus comperiuntur, securi sint, neve spatium annorum quadraginta vim habeat, ut hac etiam in parte per attestationem praepediatur: nec in universum proprietas et dominium eorum labefactetur et transferatur: nisi tantum in illis, qui ex rapina violentaque possessione ac mala fide praedia quaedam acquisiverunt, veluti qui res alienas invadant, et ex avaritia pluribus inhiant.
